

Bản tin số 2 - Tháng 2/2023

DỰ ÁN TĂNG CƯỜNG NĂNG LỰC XUẤT KHẨU
CHO DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA

TRONG NGÀNH HÀNG

GIA VỊ, RAU QUẢ VIỆT NAM

SFV
EXPORT

Funded by
the European Union

VCCI

ĐIỂM TIN THỊ TRƯỜNG

Theo USDA, sản lượng táo tươi của EU được dự báo tăng 500.000 tấn lên 12,8 triệu tấn do Pháp và Ý phục hồi sau thiệt hại do sương giá năm ngoái và nhà sản xuất hàng đầu của Ba Lan tiếp tục tăng sản lượng. Nguồn cung lớn hơn được dự đoán sẽ nâng xuất khẩu 100.000 tấn lên 1,3 triệu tấn và tăng tiêu thụ gần 400.000 tấn lên 11,8 triệu tấn. Chi phí bảo quản lạnh tăng dự kiến sẽ chuyển một lượng lớn trái cây có giá trị thấp hơn sang chế biến thay vì giữ để xuất khẩu. Nhập khẩu dự kiến giảm đi 11.000 tấn, xuống còn 320.000 tấn do nguồn cung trong nước lớn hơn làm giảm nhu cầu nhập khẩu. [1]

Theo USDA, sản lượng trái cây có múi như cam, quýt, bưởi, chanh dự báo giảm do điều kiện thời tiết khắc nghiệt ở các vùng trồng chính. Sản lượng quýt của EU được dự báo giảm 5% xuống còn 3,0 triệu tấn, sản lượng cam giảm 13% xuống còn 5,9 triệu tấn, bưởi giảm 2% xuống 109.000 tấn, do tình trạng hạn hán và thời tiết nóng bất thường ở Tây Ban Nha và Ý. Nhập khẩu và xuất khẩu trái cây có múi của EU dự kiến giảm và mức tiêu thụ sẽ trở lại mức bình thường tại thời điểm sau khi đạt đỉnh vào năm 2020/21 và 2021/22 khi người tiêu dùng quan tâm tìm kiếm các nguồn vitamin C tự nhiên. [1]

Theo Fruitnet.com, mặc dù giá mua rau của thị trường EU tăng nhưng Tây Ban Nha vẫn không đáp ứng được nhu cầu rau của thị trường này do sụt giảm sản lượng. Nguyên nhân là do thời tiết lạnh kéo dài khiến sản lượng giảm mạnh, đặc biệt là ở Almería – nơi chiếm 40% lượng xuất khẩu rau của Tây Ban Nha. Hiệp hội các tổ chức sản xuất rau quả của Almería (Coexphal) cảnh báo rằng việc khiến khách hàng buộc phải tìm nguồn cung cấp sản phẩm từ thị trường khác sẽ có thể tác động tiêu cực đến ngành trồng trọt của Tây Ban Nha trong dài hạn. [2]

Theo Văn phòng SPS Việt Nam, 4 sản phẩm gia vị của Việt Nam gồm mù tạt, rau mùi, húng quế, bạc hà xuất khẩu vào EU sẽ không còn bị áp dụng các biện pháp kiểm soát chính thức và khẩn cấp. Đây là thành quả đạt được sau 6 tháng tích cực đàm phán, cam kết đảm bảo chất lượng từ phía doanh nghiệp và cơ quan quản lý của Việt Nam. Việc nới lỏng kiểm soát từ phía EU không chỉ giúp doanh nghiệp giảm chi phí và thời gian phải chờ lấy mẫu kiểm tra mà còn tạo điều kiện cho các sản phẩm rau gia vị của Việt Nam cạnh tranh hơn tại thị trường này. [3]

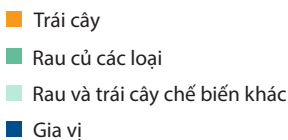
TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU NGÀNH HÀNG GIA VỊ, RAU QUẢ SANG THỊ TRƯỜNG EU

Trong tháng 1 năm 2023, xuất khẩu của nhóm ngành hàng gia vị và rau quả của Việt Nam sang thị trường EU sụt giảm mạnh, xuống mức 25,7 triệu USD, giảm 33,1% so với cùng kỳ năm 2022. Góp phần chính cho sự sụt

giảm này là sự giảm mạnh của các sản phẩm gia vị, giảm hơn 58% về giá trị xuất khẩu so với cùng kỳ năm 2022. Trong khi đó, các sản phẩm trái cây chỉ giảm 5% so với cùng kỳ năm 2022.

Hình 1

GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU RAU QUẢ VÀ GIA VỊ SANG THỊ TRƯỜNG EU (TRIỆU USD)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

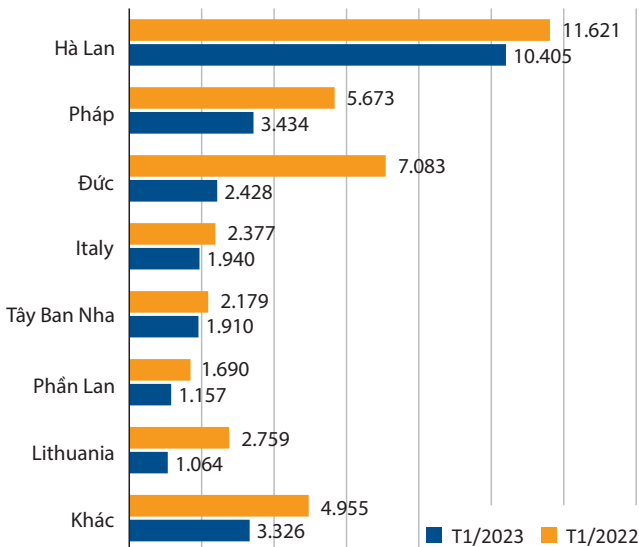
TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU RAU QUẢ

Giá trị xuất khẩu rau quả của Việt Nam sang thị trường EU tháng 1 năm 2023 đạt 18,7 triệu USD, chiếm 7,7% tổng giá trị xuất khẩu, giảm 26,0% so với tháng trước và giảm 11,8% so với cùng kỳ năm 2022. Trong tháng 1, các sản phẩm rau quả của Việt Nam đã xuất sang 19 nước thành viên của EU, trong đó, Hà Lan là quốc gia nhập nhiều nhất toàn khối với 9,4 triệu USD, chiếm 50,4% tổng

giá trị nhập khẩu cả EU và là thị trường duy nhất có giá trị tăng so cùng kỳ năm 2022 (tăng 23%). Trong khi đó, các thị trường khác đều có xu hướng giảm nhập khẩu. Pháp là thị trường nhập khẩu lớn thứ 2 trong khối (chiếm 15,6%) nhưng đã giảm hơn 39% so với cùng kỳ năm 2022, chỉ đạt 2,9 triệu USD. Tương tự, Đức chỉ đạt 1,6 triệu USD, chiếm 8,7%; Ý đạt 1,4 triệu USD, chiếm 7,5%.

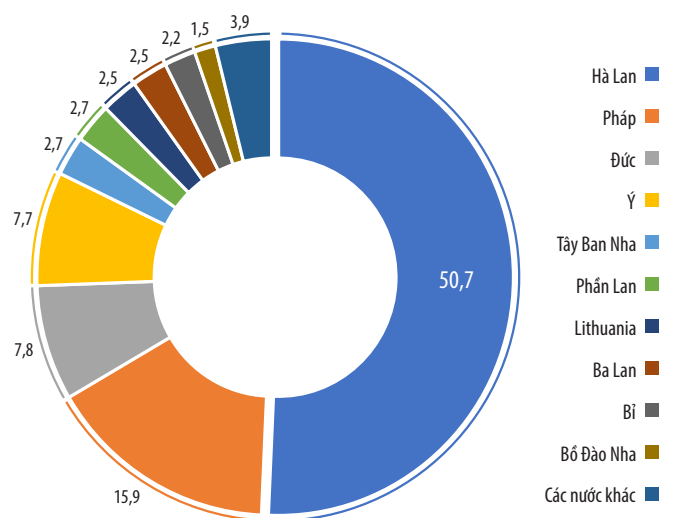
Hình 2

GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU RAU QUẢ SANG THỊ TRƯỜNG EU (NGHÌN USD)

Hình 3

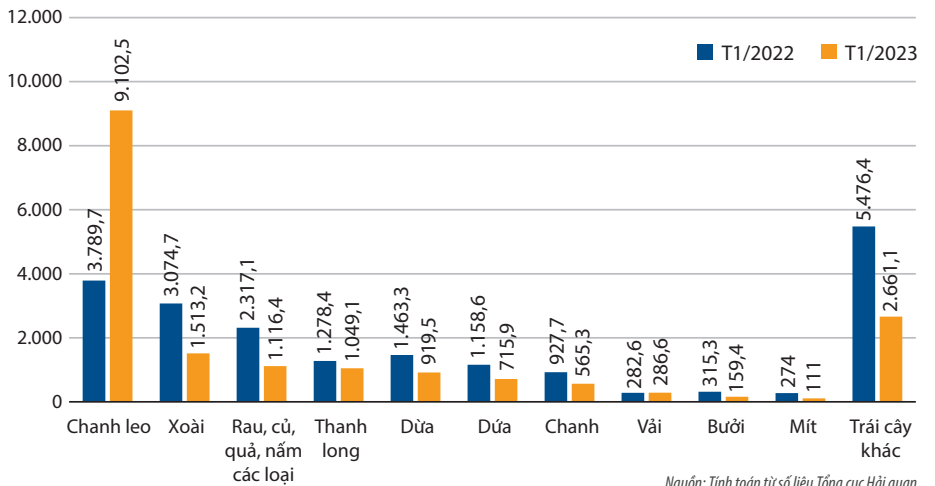
CƠ CẤU THỊ TRƯỜNG XUẤT KHẨU RAU QUẢ VIỆT NAM SANG EU THÁNG 1/2023 (%)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

Trong các mặt hàng rau quả xuất khẩu sang EU trong tháng 1/2023, chỉ có chanh leo và vải là các loại trái cây có tăng trưởng dương. Trong đó, chanh leo là sản phẩm có giá trị xuất khẩu cao nhất, đạt 9,1 triệu USD, chiếm 48,7% tổng giá trị xuất khẩu của nhóm sản phẩm rau quả, tăng 140,2% so với cùng kỳ năm 2022. Tăng trưởng xuất khẩu chanh leo đã phần nào bù đắp cho sự sụt giảm mạnh của các loại trái cây khác như xoài đạt 1,5 triệu USD (chiếm 8,1%), giảm 50,8%; thanh long đạt 1,0 triệu USD (chiếm 5,6%), giảm 17,9%; dứa đạt 919,5 nghìn USD (chiếm 4,9%), giảm 37,2% so với cùng kỳ 2022.

Hình 4 GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU MỘT SỐ LOẠI RAU QUẢ CHÍNH XUẤT KHẨU SANG EU TRONG THÁNG 1/2023 (NGHÌN USD)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM TRÁI CÂY NỔI BẬT

CHUỐI: Việt Nam xuất khẩu chuối sang 6 quốc gia thuộc EU với giá trị xuất khẩu đạt 60,5 nghìn USD, tăng 0,2% so với cùng kỳ năm 2022. Trong đó, Ba Lan và Pháp là 2 thị trường xuất khẩu chuối lớn nhất của Việt Nam tại EU, giá trị xuất khẩu lần lượt đạt 32,8 nghìn USD và 19,1 nghìn USD. Các sản phẩm chuối xuất khẩu sang thị trường EU trong tháng chủ yếu là chuối tươi hoặc đông lạnh (chiếm 75,6%), thân và lá chuối (chiếm 23,1%), và một phần nhỏ là chuối sấy (chỉ hơn 1,3%).

THANH LONG: Trong tháng 1/2023, Việt Nam chỉ xuất khẩu thanh long sang 4 quốc gia trong khối EU gồm Hà Lan, Pháp, Séc và Đức. Trong đó giá trị xuất khẩu lớn nhất là Hà Lan đạt 723,9 nghìn USD, chiếm 69,0% thị phần xuất khẩu thanh long của Việt Nam tại thị trường EU, giảm 8,2% so với cùng kỳ năm 2022; Pháp đạt 194 nghìn USD (chiếm 18,5%, giảm 34,1%); Séc đạt 66,4 nghìn USD (chiếm 6,3%, tăng 35,9%) và Đức đạt 64,9 nghìn USD (chiếm 6,2%, giảm 5,9%). Thanh long xuất khẩu chủ yếu dưới dạng tươi hoặc sơ chế thô, chiếm 82,5%, còn lại là sản phẩm qua chế biến dạng nước ép, xay nhuyễn hoặc đông lạnh, chủ yếu xuất khẩu sang Hà Lan và Pháp.

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU GIA VỊ SANG THỊ TRƯỜNG EU

Trong tháng đầu năm 2023, xuất khẩu gia vị của Việt Nam sang thị trường EU tiếp tục xu hướng giảm mạnh, do tình hình xuất khẩu hạt tiêu vẫn ở mức giảm sâu kể từ tháng 3/2022. Theo số liệu từ Tổng cục Hải quan, xuất khẩu hạt tiêu của Việt Nam sang EU trong tháng 1/2023 đạt hơn 6,9 triệu USD, giảm 59,4% so với cùng kỳ năm 2022, chiếm 93,3% tổng giá trị xuất khẩu của nhóm sản phẩm gia vị. Bên cạnh đó, các sản phẩm gia vị khác như sả, ớt, tỏi, hành các loại cũng giảm mạnh trong tháng 1/2023 so với cùng kỳ năm 2022. Tuy nhiên, trong tháng này cũng ghi nhận tăng trưởng xuất khẩu của gừng, tăng 22,3% so với cùng kỳ 2022, và tăng 14,8% so với tháng trước đó. Gừng cũng là sản phẩm có giá trị xuất khẩu lớn thứ 2 trong nhóm gia vị xuất khẩu sang thị trường EU, chiếm khoảng 4,9%.

Bảng 1

GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM GIA VỊ CỦA VIỆT NAM SANG THỊ TRƯỜNG EU (NGHÌN USD)

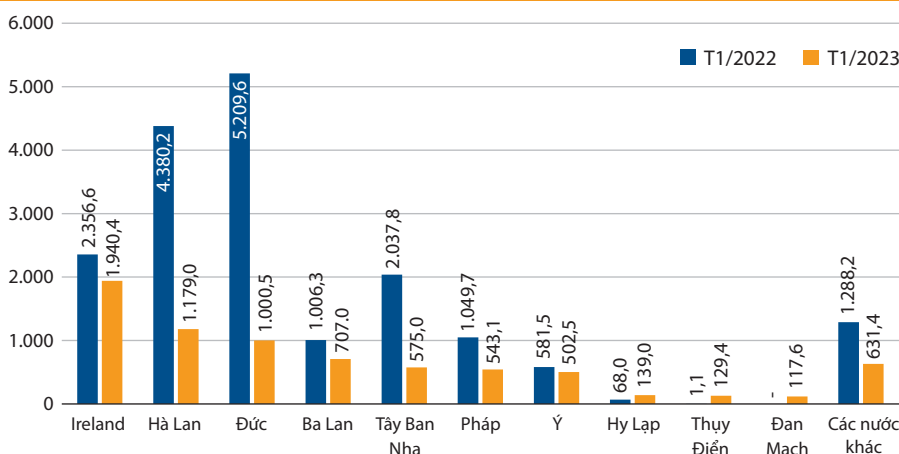
TT		T1/2022	T1/2023	Cơ cấu 2023	Chênh lệch 2023/2022
1	Tiêu	17.130,3	6.962,3	93,3%	-59,4%
2	Gừng	297,4	363,7	4,9%	22,3%
3	Sả	380,7	75,3	1,0%	-80,2%
4	Ớt	79,4	27,0	0,4%	-66,0%
5	Tỏi	24,4	12,7	0,2%	-47,9%
6	Hành các loại	46,9	12,3	0,2%	-73,7%
7	Hoa hồi	-	1,5	0,0%	0,0%
8	Thảo quả	2,0	1,4	0,0%	-32,0%
9	Lá hẹ	-	0,8	0,0%	0,0%
10	Gia vị khác	18,0	8,0	0,1%	-55,6%
	Tổng	17.979,0	7.464,9	100%	-58,5%

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

Về thị trường, Ireland, Hà Lan, Đức, Ba Lan, Tây Ban Nha, Pháp và Ý là các quốc gia nhập khẩu gia vị chính của Việt Nam trong tháng 1/2023. Giá trị xuất khẩu gia vị của Việt Nam sang các thị trường này đều giảm mạnh so với cùng kỳ năm 2022. Trong đó, giảm mạnh nhất là Đức, chỉ đạt 1 triệu USD, giảm 80,8% so với tháng 1/2022, tiếp đến là Hà Lan, Tây Ban Nha và Pháp, lần lượt giảm 73,1%, 71,8% và 48,3% so với cùng kỳ năm 2022.

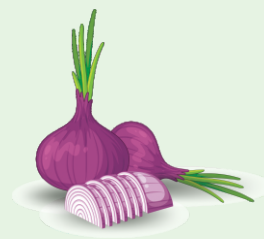
Hình 5

GIÁ TRỊ XUẤT KHẨU CÁC SẢN PHẨM GIA VỊ SANG MỘT SỐ THỊ TRƯỜNG CỦA EU (NGHÌN USD)

Nguồn: Tính toán từ số liệu Tổng cục Hải quan

TÌNH HÌNH XUẤT KHẨU MỘT SỐ SẢN PHẨM GIA VỊ NỔI BẬT

HÀNH:

Đối với sản phẩm hành các loại, Việt Nam chỉ xuất khẩu sang 5 quốc gia thuộc EU gồm Cyprus, Hà Lan, Séc, Pháp và Đan Mạch, với giá trị xuất khẩu đạt 12,3 nghìn USD, giảm 73,7% so với cùng kỳ năm 2022.

TỎI:

Giá trị xuất khẩu tỏi của Việt Nam sang thị trường EU trong tháng 1/2023 chỉ đạt 12,7 nghìn USD, giảm 47,9% so với cùng kỳ năm 2022. Thị trường nhập khẩu tỏi của Việt Nam là Pháp, Hà Lan, Thụy Điển và Đan Mạch với sản phẩm tỏi đen và tỏi phi.

ỚT:

Trong tháng 1/2023, Việt Nam chỉ xuất khẩu ớt sang 4 quốc gia thuộc EU bao gồm Hà Lan, Pháp, Séc và Thụy Điển, với giá trị xuất khẩu đạt gần 27 nghìn USD. Sản phẩm ớt xuất khẩu sang EU chủ yếu là bột ớt, ớt xay (chiếm 69,9%), ớt nguyên trái (chiếm 20,4%), và ớt ngâm (9,8%).

XU HƯỚNG THỊ TRƯỜNG TRONG THÁNG TỚI CHO MỘT SỐ SẢN PHẨM

Theo Bộ Công Thương, Việt Nam hiện là một trong 4 nước đã ký kết Hiệp định Thương mại Tự do (FTA) với EU. Với chính sách thương mại của EU là đẩy mạnh hợp tác với các nước có FTA để tháo gỡ những khó khăn trên thị trường nội địa, đây sẽ là cơ hội lớn cho hàng hoá Việt Nam thâm nhập sâu hơn vào EU.

Năm 2023 là năm rất nhiều quốc gia thành viên EU kỷ niệm 50 năm thiết lập quan hệ ngoại giao với Việt Nam, do đó, Việt Nam cần tận dụng sự kiện này đẩy mạnh xúc tiến thương mại. Các nước EU đang dần quay trở lại và đẩy mạnh các hoạt động xúc tiến thương mại trực tiếp như trước kia hơn là xúc tiến thương mại gián tiếp nhằm tạo dựng lòng tin giữa doanh nghiệp hai nước. Cũng trong năm 2023, với yêu cầu xuất khẩu xanh, xuất khẩu bền vững của EU, các doanh nghiệp Việt Nam cần chuyển đổi mô hình sản xuất của mình để bắt kịp yêu cầu này.

Riêng đối với ngành hàng hồ tiêu, Cục Xuất nhập khẩu (Bộ Công thương) nhận định rằng do Châu Âu đang đối mặt với khủng hoảng năng lượng khiến lạm phát tăng cao, kinh tế suy giảm nên dự báo trong ngắn hạn, nhập khẩu hạt tiêu sang thị trường EU (điển hình là Đức, Pháp) sẽ vẫn tiếp tục ở mức thấp. Về dài hạn, nhu cầu tiêu thụ hạt tiêu tại châu Âu sẽ tăng trở lại khi các vấn đề về năng lượng, lạm phát được giải quyết, điều này sẽ tác động tích cực lên ngành hạt tiêu Việt Nam. [4]

THÔNG TIN CHÍNH SÁCH

CHÂU ÂU SẼ TIẾP TỤC TĂNG CƯỜNG KIỂM SOÁT HÀNG HÓA NHẬP KHẨU

Theo báo Công Thương, trong năm 2023, hành loạt các chính sách nhập khẩu hàng hóa của thị trường EU nói chung và khu vực Bắc Âu nói riêng sẽ thay đổi theo hướng kiểm soát chặt các hàng hóa nhập khẩu. Trong tháng 2, EU đã chính thức ban hành Quy định 2023/174 sửa đổi Quy định 2019/1793 về việc áp dụng tạm thời các biện pháp kiểm soát chính thức và khẩn cấp đối với một số hàng hóa được nhập khẩu vào EU với một số nội dung chính như:

- Nước sốt, quả thanh long sẽ có tần suất kiểm tra thuốc bảo vệ thực vật là 20%;
- Đậu bắp và ớt chuông thuộc giống Capsicum vẫn duy trì tần suất kiểm tra là 50%; đậu bắp sản xuất tại Việt Nam bị chuyển từ phụ lục I sang phụ lục II, với yêu cầu chứng thư kiểm soát thuốc bảo vệ thực vật do phía Việt Nam cấp;
- Mùi tây, rau mùi, húng quế, bạc hà được EU gỡ bỏ kiểm soát, không còn bị kiểm soát ở mức 50% khi xuất khẩu vào thị trường EU.

Đại diện Thương vụ Việt Nam cho biết, định kỳ 6 tháng một lần, Nghị viện châu Âu và Hội đồng châu Âu (EC) họp để xem xét, đánh giá mức độ vi phạm về an toàn thực phẩm và thức ăn chăn nuôi của các quốc gia xuất khẩu vào EU. Sau đó, EU sẽ thông báo những thay đổi trong quy định về các biện pháp kiểm soát. Do vậy, việc rà soát này là bình thường. Điều các doanh nghiệp xuất khẩu sang EU cần lưu ý các ngưỡng kiểm soát để không vi phạm vì chỉ vài doanh nghiệp vi phạm sẽ ảnh hưởng đến toàn bộ ngành hàng và đến các doanh nghiệp khác.

Liên quan đến chương trình kiểm soát và giám sát của EU, trong năm 2022, cả EU và các nước trong khu vực Cộng đồng kinh tế châu Âu đã ban hành Quy định (EU) 2022/741 ngày 13 tháng 5 năm 2022 liên quan đến chương trình phối hợp kiểm soát nhiều năm của Liên minh trong giai đoạn 2023-2025 để đảm bảo tuân thủ mức dư lượng thuốc bảo vệ thực vật tối đa và để đánh giá mức độ phơi nhiễm của người tiêu dùng đối với dư lượng thuốc trừ sâu trên và trong thực phẩm có nguồn gốc động vật. Theo đó, các quốc gia thành viên sẽ lấy và phân tích mẫu cho các tổ hợp thuốc trừ sâu được nêu trong phụ lục I của Quy định trong các năm 2023, 2024 và 2025. Các sản phẩm có nguồn gốc từ thực vật và động vật sẽ được lấy mẫu ngẫu nhiên để kiểm tra là cam, táo, chuối, kiwi, bưởi, hành tây, cà rốt, bông cải xanh, cải bắp, đậu, ớt, gạo xát vỏ, mỡ gia cầm, sữa bò, trứng gà... Các sản phẩm này ngoài việc kiểm tra tại cửa khẩu sẽ bị hậu kiểm, lấy ngẫu nhiên hàng tại các siêu thị để kiểm tra. Nếu có dấu hiệu vi phạm, các cơ quan hữu quan sẽ đến kho hàng nhập khẩu để tiếp tục kiểm tra.

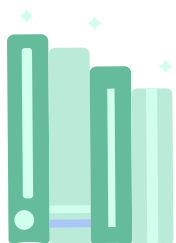
MỘT SỐ CHÍNH SÁCH CẦN LƯU Ý

Theo các tham tán thương mại của Việt Nam tại EU, hiện nay các quốc gia EU đang quan tâm rất nhiều đến vấn đề biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường. Xu hướng sử dụng các sản phẩm xanh, tái chế, thân thiện với môi trường, bền vững, tái sử dụng vẫn sẽ tiếp tục được ưa chuộng. Thoả thuận xanh châu Âu nhằm mục tiêu làm cho EU trở nên trung lập với khí hậu vào năm 2050 là một quy định doanh nghiệp cần lưu tâm. Vì nếu doanh nghiệp không có sự chuẩn bị thì đến thời gian sắp tới sẽ khó vào được thị trường EU.

Cùng với các quy định về môi trường, EU sẽ đẩy mạnh kiểm soát về an toàn vệ sinh thực phẩm, chống gian lận thương mại, bất hợp pháp... Những động thái này sẽ gây ra những khó khăn cho các nước khi tiếp cận thị trường EU. Do đó, đòi hỏi các nhà quản lý xuất khẩu Việt Nam phải chặt chẽ hơn trong việc áp dụng các quy định.

Theo đó, hàng loạt các Chiến lược, kế hoạch được đưa ra, trong đó có một số chiến lược/kế hoạch đáng lưu ý là:

- **Chiến lược từ trang trại đến bàn ăn:** Một trong những mục tiêu quan trọng nhất là giảm 50% việc sử dụng thuốc trừ sâu vào năm 2030. Các nhà cung cấp và nông dân sẽ phải tìm kiếm các giải pháp thay thế hiện đại để thay thế biện pháp kiểm soát dịch hại truyền thống. Nông dân cũng có thể phải điều chỉnh các phương thức canh tác của họ để đáp ứng các quy định mới. Đây chính là lý do EU thường xuyên rà soát việc vượt ngưỡng các chất bị cấm.
- **Chiến lược đa dạng sinh học đến năm 2030:** Nhằm thúc đẩy các nhà sản xuất tạo ra các sản phẩm không ảnh hưởng đến nạn phá rừng. Việc bán hàng hóa được sản xuất trên đất bị phá rừng và suy thoái sẽ bị cấm. Các sản phẩm bị ảnh hưởng bao gồm cà phê, thịt bò, dầu cọ, đậu nành, ca cao và các nhà sản xuất gỗ.
- **Kế hoạch hành động kinh tế tuần hoàn:** Kế hoạch này nhằm mục đích biến các sản phẩm bền vững trở thành tiêu chuẩn ở EU, thông qua các quy định về quy trình tuần hoàn, thiết kế sản phẩm bền vững, hạn chế lãng phí, tái sử dụng hoặc tái chế tất cả các loại bao bì vào năm 2030. [3]

THÔNG TIN THAM KHẢO

- 1 <https://fas.usda.gov/>
- 2 <https://www.fruitnet.com/eurofruit/spain-struggling-to-meet-european-vegetable-demand/248378.article>
- 3 <https://congthuong.vn/chinh-sach-nhap-khau-hang-hoa-cua-thi-truong-eu-thay-doi-ra-sao-240885.html>
- 4 <https://congthuong.vn/xuat-khau-ho-tieu-nam-2022-dat-963-trieu-usd-236203.html>

Tài liệu này được biên soạn với sự hỗ trợ tài chính của Liên minh Châu Âu. Các nội dung trong tài liệu này thuộc trách nhiệm dự án SFV-Export và không nhất thiết phản ánh quan điểm của Liên minh Châu Âu

